

9. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TAM İZLEME KİTABI

23. HAFTA

DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ

ŞİİR BİLGİSİ - ŞİİR BİLGİSİ - ŞİİR BİLGİSİ

UYAK/REDİF - UYAK/REDİF - UYAK/REDİF

Adı :

Numara :

Doğru :

Yanlış :

Soyadı :

Sınıf :

Net :

ÖĞRENCİ NO

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

YANITLAR

01	A	B	C	D	E
02	A	B	C	D	E
03	A	B	C	D	E
04	A	B	C	D	E
05	A	B	C	D	E
06	A	B	C	D	E
07	A	B	C	D	E
08	A	B	C	D	E
09	A	B	C	D	E
10	A	B	C	D	E
11	A	B	C	D	E
12	A	B	C	D	E
13	A	B	C	D	E
14	A	B	C	D	E
15	A	B	C	D	E
16	A	B	C	D	E
17	A	B	C	D	E
18	A	B	C	D	E
19	A	B	C	D	E
20	A	B	C	D	E
21	A	B	C	D	E
22	A	B	C	D	E
23	A	B	C	D	E
24	A	B	C	D	E
25	A	B	C	D	E
26	A	B	C	D	E
27	A	B	C	D	E
28	A	B	C	D	E
29	A	B	C	D	E
30	A	B	C	D	E

Adı :

Soyadı :

Tam Okul uygulamasını kullanarak optik formları okutabilir, sonuçlarınızı değerlendirebilir ve video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Aynı zamanda **Eğitim Vadisi Mobil** uygulamasını indirerek de video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Uygulamalarımızı **Google Play** veya **App Store**'dan indirebilirsiniz.

Etkinlik

1. Metin

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler.
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikeyor;
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.

Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin;
İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin;
Yolumun zafer tâki, gölgeden taş kemerler.

Ek redif

Sözcük redif

Yarım uyak

Tam uyak

Zengin uyak

Tunç uyak

Sarmal uyak

Düz uyak

Çapraz uyak

1. metindeki ahenk öğeleri verilen tabloda tarandı-
ğında aşağıdaki şekillerden hangisi elde edilir?

A)

B)

C)

D)

E)

2. Metin

Bin yıldan uzun bir gecenin bestesidir bu.
Bin yıl sürecek zannedilen kar sesidir bu.

Bir erganun âhengi yayılmakta derinden...
Duydumsa da zevk almadım İslav kederinden.

Sandım ki uzaklaştı yağın kar ve karanlık,
Uykumda bütün bir gece Körfez'deyim artık!

Ek redif

Sözcük redif

Yarım uyak

Tam uyak

Zengin uyak

Tunç uyak

Sarmal uyak

Düz uyak

Çapraz uyak

2. metindeki ahenk öğeleri verilen tabloda tarandı-
ğında aşağıdaki şekillerden hangisi elde edilir?

A)

B)

C)

D)

E)

1. Nerde ne zaman bu hava çalınsa
Hoş geldi geçmişteki güzel günler
Nereye gidersen git günlük tasa
Bırak biraz da şad olsun gönüller

Bu dizelerle ilgili,

- I. Çapraz uyaklıdır.
II. Ek hâlinde redif kullanılmıştır.
III. Zengin kafiye yer verilmiştir.

yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II **C) Yalnız III**
D) I ve II E) II ve III

2. Git, git benden uzak, uzak bir yere git;
Ne olur, içimde her zaman bir ümit,

Bu dizelerdeki uyağın türü, aşağıdakilerden hangisiyle örtüşmez?

- A) Baktım ki gökyüzü baştan başa bulut
Unut diyor o güzel günleri unut
B) Aynadaki aksim, gölgem, bir de ben.
Var mıdır, yok mudur onlar sahidem?
C) Gün olur ki ne gökyüzü para eder,
Ne deniz kenarı, ne bağlar bahçeler.
**D) Sen de her şey gibi yakınımda iken,
Sen de oluyorsun gözlerimde diken.**
E) Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik

3. O coşkun gençliğimi bütün yoluna verdim
Git, kanlı gözlerimde ateşlenmesin derdim
İçimde şimdi sana bir fırtına var kinden
Hicran zamanlarında mesuttum şimdikinden

Bu dördünlüğün uyak dizilişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düz uyak** B) Çapraz uyak
C) Sarmal uyak D) Örüşük uyak
E) Mâni tipi uyak

4. I. Bir kere sevdaya tutulmaya gör;
Ateşlere yandığının resmidir.
Aşık dediğin, Mecnun misali kör;
Ne bilsin âlemde ne mevsimidir.
II. Kulak ver ki havasında bahçemizin,
Gök maviliğinden, dal yeşilliğinden
Bir türkü söylenmede kendiliğinden;
Nasıl dinlersen öyle, sen veya hazin.

Numaralanmış dördünlükler karşılaştırıldığında

- I. I. dördlük çapraz uyaklıdır, II. dördlük sarmal uyaklıdır.
II. I. dördlükte ek redif vardır, II. dördlükte ek redif yoktur.
III. I. dördlükte tam uyak kullanılmıştır, II. dördlükte yalnızca zengin uyak vardır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II **E) I ve III**

5. I. Akşam pembeleşiyor bembeyaz tepelerde,
Eğiliyor bulutlar engine perde perde.
II. Yaprak nasıl düşerse akıp kaybolan suya,
Ruh öyle yolların uyanılmaz bir uykuya,
III. Dünyada sevilmiş ve seven nafîle bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler
IV. Hiç yolcusu yokmuş gibi alır sessizce yol
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol
V. Milletın kalbinde yer etmez keder;
Asırlar değişir, seneler geçer...

Numaralanmış beyitler uyak türlerine göre eşleştirilse hangisi dışta kalır?

- A) I **B) II** C) III D) IV E) V

6. İnerken çiçekli bir uçuruma
Gönül yoldaşından ayrılır mısın

Bu dizelerle,

- I. sarılır mısın
- II. çıplak kollarına
- III. hasret boynuma
- IV. bir çığgın neşeyle

sözlerinin tümü kullanılarak çapraz kafiye düzeninde anlamlı bir dörtlük kurulmak istenirse aşağıdaki kullanımlardan hangisi son iki dizeyi oluşturur?

- A) I, II, III, IV B) I, III, IV, II **C) II, III, IV, I**
D) III, II, I, IV E) IV, III, I, II

7. • Hece ölçüsü
• Çapraz uyak
• Sözcük hâlinde redif
• Tam uyak

Bu unsurların tamamının yer aldığı şiir parçası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) dinlerdim telâşlı kanûnlardan sarışın türkçeyi
nasıl da sevdim ne iştir bilmeden sevmeyi
ürkek bir çilenti usulca yoklardı bahçeyi
nerde tâvus kuşları nerde müjgân'ın gençliği
- B) yalnızlık
hızla alçalan bulutlar
karanlık bir ağırlık
hava ağır toprak ağır yaprak ağır
- C) Haliç'te bir vapuru vurdular dört kişi
Demirlemişti eli kolu bağlıydı ağlıyordu
Dört bıçak çekip vurdular dört kişi
Yemyeşil bir ay gökte dağılıyordu
- D) Duvarı canlı ışıklar bir hayal
Bu yıldızından alevler taşan resim.
Ölümlü gölgeli bir düşür, ihtimal
Bakıp bakıp bana mahzunlaşan resim.
- E) Gümüş bir dumanla kapandı her yer;
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı;
Sürüler, çimenler, sarı çiçekler,
Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!**

8. Ruhumu eritip de kalıpta dondurmuşlar;
Onu İstanbul diye toprağa kondurmuşlar.

Bu dizelerin uyak türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tam uyak** B) Yarım uyak C) Zengin uyak
D) Cinaslı uyak E) Tunç uyak

9. I. Aç kapıyı haber var,
Ötenin ötesinden.
Dudaklarda şarkılar,
Kurtuluş bestesinden
(Çapraz uyak, redif, tam uyak)
- II. Bir Acem bahçesi, bir seccade
Dolduran havzı ateşten bade.
Ne kadar gamlı bu akşam vakti
Bakışın benzemiyor mutade
(Mâni tipi uyak, zengin uyak)
- III. İlık bir su gibidir içimde yalnızlığım,
Yalnızlığım, ruhumda uzak bir ses gibidir.
Her sabah ufuklardan mavi şarkılar gelir,
Ve her sabah ürperir içimde yalnızlığım
(Sarmal uyak, redif, tam uyak)
- IV. Hava keskin bir kömür kokusuyla dolar
Kapanırdı daha gün batmadan kapılar
Bu afyon ruhu gibi baygın mahalleden
Hayalimde tek çizgi bir sen kalmışsın sen!
(Düz uyak, ek redif, tam uyak)
- V. Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum;
Her lâhza bir alev gibi hasretti duyduğum.
Kalbimde vardı 'Byron'u bedbaht eden melâl
Gezdim o yaşta dağları, hülyam içinde lâl...
(Düz uyak, tunç uyak, tam uyak)

Numaralanmış şiir parçalarının hangisinde araç içindeki ahenk unsurları yoktur?

- A) I B) II C) III **D) IV** E) V

10. Çocukluğum, çocukluğum...

Uzakta kalan bahçeler
O sabahlar, o geceler,
Gelmez günler çocukluğum.

Bu dizelerin ahenk özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ek redif bulunmaktadır.
B) Yarım ayak vardır.
C) Nakarata yer verilmiştir.
D) Uyak düzeni abba şeklindedir.
E) Sözcük hâlinde redif söz konusudur.

11.

I

Bir bademin altına, yorgun, oturmak biraz,
Ayrı ayrı seyretmek çiçek açmış her dalı.
Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı,
Beyaz işte, aylardır gözümde tüten beyaz.

II

Başını bir gayeye satmış bir kahraman gibi,
Etinle, kemiğinle, sokakların malısın!
Kurulup şiltesine bir tahtaravan gibi,
Sonsuz mesafelerin üstünden aşmalısın!

Numaralanmış dördlükler ahenk özellikleri bakımından karşılaştırıldığında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. dördlükte redif yokken II. dördlükte sözcük hâlinde redif vardır.
B) I. dördlük sarmal uyaklıyken II. dördlük çapraz uyaklıdır.
C) I. dördlükte zengin uyak, II. dördlükte tam uyak vardır.
D) I. dördlükte de II. dördlükte de tunç uyak vardır.
E) I. dördlükte de II. dördlükte de tam uyak vardır.

12. Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik;
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik!

Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle!
Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kabilelerle...

Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan.
Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan.

Bir gün doludizgin boşanan atlarımızla
Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla...

Cennette bugün gülleri açmış görürüz de
Hâlâ o kızıl hatıra titrer gözümüzde!

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Beyitler hâlinde yazılmıştır.
B) Sözcük hâlinde redif kullanılmıştır.
C) Ek hâlinde redife yer verilmiştir.
D) "aa bb cc dd ee" şeklinde uyaklanmıştır.
E) Tam uyak kullanılmıştır.

13. Çözülen bir demetten indiler birer birer
Bırak, yorgun başları bu taşlarda uyusun

Bu dizelerle,

- I. bir damla gözyaşı sun
II. bir sebile döküldü
III. bembeyaz güvercinler
IV. tutuşmuş ruhlarına

sözlerinin tümü kullanılarak sarmal kafiye düzeninde anlamlı bir dördlük kurulmak istense aşağıdaki kullanımlardan hangisi son iki dizeyi oluşturur?

- A) I, IV, II, III B) II, I, III, IV C) III, I, II, IV
D) III, IV, II, I E) IV, I, II, III

14. I. Yine harmanımız rüzgâr bekliyor;
Es yine es yine, samanı savur.
II. Aşkın ile düştüğüm o yurda ben,
Bir hız ile ulaştım Bayburt'a ben.
III. Doğuda kırmızı, batıda turunc,
Yanık bir yürüğü andıran bu tunç,
IV. Veysel günler geçti yaş altmış oldu
Döküldü yaprağım güllerim soldu
V. Fakirleri yalınayak, zenginleri atında,
Yollar uzun bir inilti yıldızların altında.

Numaralanmış beyitlerin hangilerinde redif yoktur?

- A) I ve II **B** I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) IV ve V

15. Aşağıdakilerin hangisinde ölçü, kafiye ve redif yoktur?

- A) Serin rüzgârlara pencereni aç
Karşında fecirle değişen ağaç
Bak, seyret ağaran rengini ufkun
Mahmur gözlerinde süzülün uykun
B) Gülüş bir yanaşımdır bir öbür bir kişiye;
Bir'den iki kişiyi döndürür bir kişiye.
Anılarından kale yapıp sığınsa bile,
Yetmez yalnız başına bir ömür bir kişiye.
C burası sebepsiz hüznler sultanlığı
kül burada her şey; aşk, bilgi ve keşif
zaman şu an ve mekan şu nokta
gelir geçer sultanlık hafif ve gözyaşlarıyla
D) Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın
E) Kaç oyuksuz mihrabı kaya sanıp geçmişim,
Kaç zembem serince bir su deyip içmişim,
Minber sahanlığını yayla sanıp kaygısız,
Seccadeyi ot diye çiğnemişim saygısız.

16. Ne güzel geçti bütün yaz
Geceler küçük bahçede
Sen zambaklar kadar beyaz
Ve ürkek bir düşüncede

Bu dördlüğün uyakları aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Cinaslı uyak-tam uyak
B) Zengin uyak-tam uyak
C Tunç uyak-yarım uyak
D) Tam uyak-yarım uyak
E) Yarım uyak-cinaslı uyak

17. Aşağıdakilerden hangisi çapraz uyak düzeninde, zengin kafiye ve serbest tarzda yazılmıştır?

- A) Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Göz yaşlarıma, ellerinizle?
B) Güneş kaç kez battı tepelerin ardında?
Ve kaç turna katarı geçti o günden beri?
Bilemem, hiç saymadım ki...
Artık anlamı yok köye gelmelerin
C) Yoksul bir çocuk görsem
yağmur altında üşüyen
köprü olmak geçer
hiç değilse
içimden
D Çölde bir yolcu gibi yalnızlığım içinde
Kavrulup gidiyorum.
Serseri bir rüzgâr gibi hep ganimet peşinde
Savrulup gidiyorum
E) Denizin en az yeri bir köpüğü başlatıyor
Yürüyorum kumların çakılların yanı sıra
Yüreğimde bir sancı keskin bir akasya kokusundan
Avuçlarımda bir yanma

Cevap Anahtarı

1. C 2. D 3. A 4. E 5. B 6. C 7. E 8. A 9. D 10. C
11. D 12. B 13. E 14. B 15. C 16. C 17. D

Yazılı Sınav

1. Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

1. "Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış;
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle,
Gece, bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış
Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle"
Bu dörtlükte **çapraz** uyak dizilişi, **ek** hâlinde redif, **tam** ve **zengin** uyak vardır.

2. "Gözlerim daldı gitti bir rüya denizine,
Sularda uzun uzun baktım ayın izine
Dedim: Yirmi yaşımın ay ışığı değil bu,
Hani başım düşerdi bir sevgili dizine"
Bu dörtlükte **mâni tipi** uyak dizilişi, **ek** hâlinde redif ve **tam** uyak vardır.

3. "Çözülen bir demetten indiler birer birer
Bırak, yorgun başları bu taşlarda uyusun
Tutuşmuş ruhlarına bir damla gözyaşı sun
Bir sebile döküldü bembeyaz güvercinler"
Bu dörtlükte **tam** ve **tunç** uyak vardır.

4. "Bir oda, içinde bir saat sesi
Hayatın sırtımdan giden pençesi,
Ve beni maziye götüren bir el,
Eski günlerimiz, sessiz ve güzel..."
Bu dörtlükte **düz** uyak dizilişi, **ek** hâlinde redif ve **tam** uyak vardır.

2. Aşağıdaki yargılar doğru ise yanındaki kutuya "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1) "Deryada sonsuzluğu zikretmeye ne zahmet!
Al sana, derya gibi sonsuz Karacaahmet!
Göbeğinde yalancı şehrin, sahici belde;
Ona sor, gidenlerden kalan şey neymiş elde?"
Bu dörtlükte **düz uyak dizilişi, ek hâlinde redif ve tam uyak vardır.**

Y

2) "Nedir zaman, nedir?
Bir su mu, bir kuş mu?
Nedir zaman, nedir?
İniş mi, yokuş mu?"
Bu dörtlükte **çapraz uyak dizilişi, sözcük hâlinde redif (nakarat) ve tunç uyak vardır.**

D

3) "Gün batıyor, gün batıyor,
Veda etsem hepinize.
Ufuk kanlı bir denize
Dönüyor, sizi bıraksam."
Bu dörtlükte **sarmal uyak dizilişi, ek hâlinde redif zengin uyak vardır.**

Y

TAK
diye
anla,

TAK
TİK

TİK
diye
çöz,

— ■■■ —
ÖDEV FORMATINDA
32 FASİKÜL

— ■■■ —
YAZILIYA HAZIRLIK
SORULARI

— ■■■ —
DETAYLI ÖLÇMEYE UYGUN,
HÜCRELENDİRİLMİŞ,
PEKİŞTİRİCİ,
AÇIK UÇLU VE ÇOKTAN
SEÇMELİ SORULAR

— ↻ —
TAM OKUL
DESTEKLİ

— ■■■ —
TAM OKUL İLE DETAYLI
GERİ BİLDİRİM KARNESİ